

QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG LỰC LƯỢNG CÔNG AN NHÂN DÂN

THS ĐINH BÁ ÂU

Học viện Chính trị Công an nhân dân

Tóm tắt: Công an nhân dân là lực lượng vũ trang trọng yếu của Đảng Cộng sản Việt Nam và Nhà nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam, là lực lượng nòng cốt, xung kích trong sự nghiệp bảo vệ an ninh quốc gia và giữ gìn trật tự an toàn xã hội của đất nước. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh có nhiều bài nói, bài viết và những chỉ đạo hoạt động thực tiễn trong xây dựng lực lượng cũng như công tác chiến đấu của lực lượng Công an nhân dân. Quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng lực lượng Công an nhân dân là di sản tinh thần vô giá, làm nền tảng cho sự nghiệp bảo vệ an ninh, trật tự và xây dựng lực lượng Công an nhân dân Việt Nam hiện nay và mai sau.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; xây dựng lực lượng Công an nhân dân

1 Ngay sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, chính quyền cách mạng non trẻ đã phải đương đầu với muôn vàn khó khăn. Các nước đế quốc, các thế lực phản động trong và ngoài nước câu kết với nhau chống phá quyết liệt, hòng lật đổ chính quyền cách mạng. Trong khi đó bộ máy chính quyền và các lực lượng quân đội, nhất là lực lượng công an vẫn còn đang trong quá trình hoàn thiện về tổ chức. Trước tình hình trên, đòi hỏi cần phải có tổ chức công an thống nhất từ Trung ương đến địa phương, thay thế cho các tổ chức tiền thân ra đời trong Cách mạng Tháng Tám như: Sở Liêm phóng ở Bắc Bộ, Sở Trinh sát ở Trung Bộ và Quốc gia tự vệ cục ở Nam Bộ. Ngày 21-2-1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Sắc lệnh số 23 hợp nhất các lực lượng trên thành Việt Nam công an vụ. Từ đây, các lực lượng làm công tác giữ gìn an ninh, trật tự trong cả nước được mang một tên gọi chung là công an.

Quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng lực lượng Công an nhân dân (CAND) là hệ thống những quan điểm thống nhất, toàn diện và sâu sắc về bản chất, đạo đức, phong cách người chiến sĩ CAND, về xây dựng tổ chức, bộ máy trong CAND, có giá trị lý luận và thực tiễn to lớn, giúp lực lượng CAND trưởng thành về mọi mặt, xứng đáng là lực lượng vũ trang trọng yếu trong giữ gìn an ninh quốc gia và trật tự, an toàn xã hội của đất nước.

Một là, xây dựng CAND Việt Nam mang bản chất nhân dân, là công an của nhân dân, vì nhân dân phục vụ.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, CAND Việt Nam từ nhân dân mà ra, vì nhân dân phục vụ và dựa vào dân mà làm việc. Giải thích về bản chất của CAND Việt Nam, trong bài nói chuyện tại trường Trung cấp Công an khóa II, năm 1951, Người khẳng định: “Công an nhân dân hoàn toàn khác với công an để

quốc. Công an để quốc là nanh vuốt của đế quốc để hà hiếp áp bức đa số nhân dân. Chắc các cô các chú cũng nhớ chúng nó là bọn đầu trâu mặt ngựa. Công an nhân dân phải là kiêu mẫu, phải là người chuyên trách thi hành chính sách, phương châm của Đảng và Chính phủ cho tốt. Công an nhân dân phải thực sự phục vụ nhân dân¹. Người nhắc nhở “cần thường xuyên làm cho anh chị em công an nhận rõ công an của ta là công an nhân dân, vì dân mà phục vụ và dựa vào nhân dân mà làm việc”².

Theo Hồ Chí Minh, cán bộ, chiến sĩ công an phải một lòng một dạ tận tụy, trung thành, làm việc vì nhân dân. “Làm công an không phải là làm “quan cách mạng”. Làm công an là để giữ trật tự an ninh cho nhân dân, xem xét tìm tòi âm mưu phản động làm hại nhân dân. Từ Chủ tịch nước đến giao thông viên cũng vậy, nếu không làm được việc cho dân, thì dân không cần đến nữa”³. Chính vì người dân làm chủ, công an là “đầy tớ” nên lực lượng công an đối với dân phải “kính trọng, lễ phép” và xây dựng CAND tức là công an “phải có tinh thần phục vụ nhân dân”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dạy cán bộ, chiến sĩ CAND không những phải tuyệt đối trung thành với Đảng, với Chính phủ mà còn phải tuyệt đối trung thành với lợi ích chính đáng của nhân dân, vì nhân dân phục vụ, đồng thời yêu cầu công an phải dựa vào lực lượng của nhân dân để phụng sự cho lợi ích của nhân dân; phải gần gũi dân, động viên, tổ chức, đoàn kết quần chúng, làm cho dân tin, dân yêu, dân ủng hộ. Người khẳng định về mối quan hệ máu thịt giữa công an và nhân dân: “Công an có bao nhiêu người? Dù có vài ba nghìn hay năm bảy vạn đi nữa thì lực lượng ấy vẫn còn ít lắm bên cạnh lực lượng nhân dân. Năm vạn người thì chỉ có năm vạn cặp mắt, năm vạn đôi bàn tay. Phải làm sao có hàng chục triệu đôi bàn tay, hàng chục triệu cặp mắt và đôi tai mới được. Muốn như vậy, phải dựa vào dân, không được xa rời dân. Nếu không thế thì sẽ thất bại”⁴.

Hai là, xây dựng phẩm chất đạo đức của người chiến sĩ CAND.

Ngày 11-3-1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng chí Hoàng Mai, khi đó là Giám đốc Sở Công an khu XII, về “Tư cách người Công an cách mệnh”. Người chỉ rõ những phẩm chất đạo đức và tư cách người công an cách mạng phải có, đó là:

“Đối với tự mình, phải cần, kiệm, liêm, chính.
Đối với đồng sự, phải thân ái giúp đỡ.
Đối với Chính phủ, phải tuyệt đối trung thành.
Đối với nhân dân, phải kính trọng, lễ phép.
Đối với công việc, phải tận tụy.
Đối với địch, phải cương quyết, khôn khéo”⁵.

Bức thư của Chủ tịch Hồ Chí Minh trở thành lời huấn thị đối với lực lượng CAND, có ý nghĩa sâu sắc, toàn diện đối với quá trình công tác, chiến đấu, tu dưỡng, rèn luyện của mỗi cán bộ, chiến sĩ công an. Đó là những phẩm chất không thể thiếu, là nhân tố quyết định để lực lượng công an hoàn thành xuất sắc yêu cầu, nhiệm vụ được giao. Người đã nêu đầy đủ phẩm chất đạo đức, tư cách, phương châm hành động, thái độ ứng xử của người công an cách mạng. Đó là những mối quan hệ cơ bản, thiết yếu của người chiến sĩ công an: đối với tự mình, đối với người và đối với việc, mà sau này, lực lượng CAND coi đó là Sáu điều Bác Hồ dạy CAND, là tình cảm thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh dành riêng cho lực lượng CAND.

Trong Sáu điều Bác Hồ dạy CAND, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành điều đầu tiên để căn dặn cán bộ, chiến sĩ công an: “Đối với tự mình, phải cần, kiệm, liêm, chính”, đây là phẩm chất đạo đức đầu tiên và quan trọng nhất phải có. Mỗi cán bộ, chiến sĩ công an phải tự rèn luyện, tu dưỡng được bốn phẩm chất cao quý của con người, phải cần cù, siêng năng, làm việc có năng suất, có kế hoạch, hiệu quả, biết tiết kiệm thời gian và của cải của mình và của nhân dân, sống liêm khiết, không tham lam, tham ô, hối lộ, thấy đúng thì phải bảo vệ, thấy sai thì phải đấu tranh...

Trong quan hệ với đồng chí, đồng sự, “phải thân ái, giúp đỡ”, đoàn kết, hợp tác với nhau tạo ra sức mạnh để hoàn thành tốt nhiệm vụ. Trong tất cả các lần gặp gỡ, nói chuyện với lực lượng CAND sau này, Người luôn nhắc nhở phải thân ái giúp đỡ lẫn nhau, tôn trọng, đoàn kết với nhau, bỏ thói ghen ghét, đố kỵ, hẹp hòi, biết quý trọng người hiền tài.

Công an là công cụ chuyên chính của Đảng, của Nhà nước, cho nên “tuyệt đối trung thành với Chính phủ” là trách nhiệm, nghĩa vụ mà lực lượng CAND phải thực hiện. Trung thành với Chính phủ là giải quyết trọn vẹn, chu đáo, thận trọng và có trách nhiệm với những công việc được Đảng và Nhà nước giao. Người chiến sĩ CAND phải giác ngộ chính trị sâu sắc, có lý tưởng và lập trường cách mạng kiên định, kiên quyết đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu chống phá của các thế lực thù địch, phản động đê báo vệ Đảng, sự nghiệp xây dựng CNXH ở Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập mức độ lòng trung thành của người công an bằng hai chữ “tuyệt đối”. Điều đó phản ánh đúng tầm quan trọng của yêu cầu về chính trị và có ý nghĩa quan trọng trong công tác xây dựng lực lượng CAND, đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu “phi chính trị hóa” lực lượng vũ trang nhân dân, trong đó có lực lượng CAND.

“Đối với nhân dân, phải kính trọng, lễ phép”, đây là phẩm chất cao quý của lực lượng CAND. Hồ Chí Minh khẳng định: Công an của ta từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà phục vụ và dựa vào dân mà làm việc, cho nên phải có thái độ, cách ứng xử kính trọng, lễ phép, thương yêu nhân dân, sẵn sàng bảo vệ tài sản, tính mạng, cuộc sống bình yên và hạnh phúc của nhân dân.

“Đối với công việc, phải tận tụy” là thái độ của người công an có lý tưởng, có đạo đức cách mạng. Một điều tuy ngắn nhưng đã bao quát được yêu cầu về tinh thần, thái độ đối với công việc. Mỗi cán bộ, chiến sĩ CAND phải đặt việc nước lên trên,

lên trước việc tư, việc nhà, và đã làm việc thì phải quyết làm cho kỳ được, cho đến nơi, không sợ khó khăn, gian khổ. Theo Người, quyết tâm cách mạng không phải là lời hô ờ hội trường, ở lời văn của ban hiệu triệu, của một bản quyết tâm thư mà chính là ở trong hành động thực tế.

“Đối với địch, phải cương quyết, khôn khéo”, theo đó, người chiến sĩ CAND phải dứt khoát về lập trường, không mơ hồ, do dự về bản chất của kẻ địch, từ đó kiên quyết tấn công, không thỏa hiệp, không đầu hàng. Đồng thời, phải khôn khéo, linh hoạt và mềm dẻo trong phương pháp đấu tranh. Người công an phải ra sức học tập và rèn luyện, không ngừng ở trong sách vở, trường lớp mà còn trong thực tế công tác, biết tổng kết, đúc rút kinh nghiệm.

Kể từ khi viết bức thư ngày 11-3-1948 cho đến ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh về cõi vĩnh hằng, Người đã nhiều lần nói chuyện, gửi thư cho cán bộ, chiến sĩ công an. Người đã đúc kết những yêu cầu đối với cán bộ, chiến sĩ CAND trong một bài thơ ngắn, được trình bày trong bài nói chuyện tại trường Công an Trung ương, ngày 28-1-1958 và được nhắc lại trong bài nói chuyện tại buổi lễ thành lập CAND vũ trang, tháng 3-1959:

“Đoàn kết, cảnh giác,
Liêm, chính, kiệm, cần.
Hoàn thành nhiệm vụ,
Khắc phục khó khăn.
Dũng cảm trước địch,
Vi nước quên thân,
Trung thành với Đảng,
Tận tụy với dân”¹⁰.

Ba là, xây dựng tổ chức bộ máy CAND gần dân, phục vụ dân, tinh gọn, thiết thực, hiệu quả.

Ngay từ những năm đầu mới thành lập lực lượng CAND, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Xây dựng bộ máy công an nhân dân. Tức là công an phải có tinh thần phục vụ nhân dân, là bạn dân.

Đồng thời phải dựa vào các đoàn thể mà tổ chức và giáo dục nhân dân trong công việc phòng gian trừ gian, đề nhân dân thiết thực giúp đỡ công an⁷. Mọi hoạt động của CAND không ngoài mục đích phục vụ nhân dân, bảo đảm an ninh trật tự cho nhân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt vấn đề phải xây dựng tổ chức bộ máy CAND sao cho thiết thực. Trong thư gửi Hội nghị Công an toàn quốc lần thứ I, ngày 15-1-1950, Người chỉ rõ “Cách tổ chức công an phải giản đơn, thiết thực, tránh cái tẻ quá hình thức, giấy má”⁸. Bộ máy tổ chức của CAND là một bộ phận cấu thành của tổ chức bộ máy nhà nước, nên cũng phải tổ chức đơn giản, thiết thực vì công việc, không vì hình thức bề ngoài. Xây dựng bộ máy tổ chức công an vừa đủ đáp ứng đòi hỏi của tình hình an ninh trật tự, luôn luôn bám sát và phục vụ nhiệm vụ chính trị; nhiệm vụ nào thì tổ chức ấy. Nhiệm vụ tới đâu, cần bao nhiêu ban, phòng, tổ, đội thì hình thành đến đó. Vì nhiệm vụ mà hình thành tổ chức, vì công việc mà lựa chọn con người.

Xây dựng bộ máy tổ chức CAND thiết thực theo quan điểm của Hồ Chí Minh còn là vấn đề xây dựng, củng cố, tăng cường thật tốt cho công an cấp cơ sở, “Phải củng cố thật tốt công an khu phố, huyện và xã. Đó là những cơ sở của công an”⁹. Tất cả các hoạt động của kẻ thù, của các thế lực đen tối, bọn tội phạm và các hành vi vi phạm pháp luật đều diễn ra ở đây. Sự đương đầu của nhân dân, của lực lượng CAND với các thế lực xấu cũng chủ yếu diễn ra tại địa bàn cấp cơ sở. Kinh nghiệm, sáng kiến và cả lý luận đấu tranh bảo vệ an ninh, trật tự cũng nảy nở và bắt đầu các hoạt động thực tiễn được tiến hành tại các địa bàn chiến lược này. Do vậy, tổ chức bộ máy công an để phát huy vai trò trong phục vụ nhân dân ngày một tốt hơn, có hiệu quả hơn, phải đặc biệt quan tâm xây dựng và củng cố thật tốt công an cấp quận, huyện, phường, xã.

Một vấn đề đặc biệt quan trọng bảo đảm cho bộ máy tổ chức phát huy được hiệu lực lãnh đạo, quản

lý là phải có lề lối làm việc. Theo Người: “Lề lối làm việc phải dân chủ. Cấp trên phải thường kiểm tra cấp dưới. Cấp dưới phải phê bình cấp trên. Giúp nhau kinh nghiệm và sáng kiến, giúp nhau tiến bộ. Tự phê bình và phê bình nhau theo tinh thần thân ái và lập trường cách mệnh”¹⁰. Như vậy, chấn chỉnh lề lối làm việc là việc thay đổi cách nghĩ, cách làm cũ, lỗi thời bằng cách nghĩ cách làm tiến tiến, phù hợp. KIỆN TOÀN TỔ CHỨC, CHẤN CHỈNH LỀ LỐI LÀM VIỆC LÀ CÁCH LÀM TỐT NHẤT LÀM TĂNG SỨC MẠNH, SỨC CHIẾN ĐẤU CHO LỰC LƯỢNG CAND.

2 Quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng lực lượng CAND là cầm nang cho công tác xây dựng lực lượng CAND. Công tác xây dựng CAND giữ vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định thắng lợi công cuộc bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội của lực lượng CAND. Mỗi cán bộ, chiến sĩ CAND phải nhận thức đúng đắn, đầy đủ, toàn diện về vị trí, vai trò của công tác xây dựng lực lượng CAND, xem đây là chìa khóa cho mọi thành công, biết phát huy vai trò làm chủ của nhân dân, dựa vào dân, trong phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc, đồng thời, biết phát huy vai trò giám sát, phản biện của quần chúng nhân dân trong việc xây dựng lực lượng CAND trong sạch, vững mạnh, vì nhân dân phục vụ, đặt sự tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu của mỗi cán bộ, chiến sĩ CAND dưới sự theo dõi, nhận xét, đánh giá, kiểm tra, giám sát của nhân dân.

Mỗi cán bộ, chiến sĩ công an học tập, tu dưỡng, rèn luyện, hoàn thiện nhân cách người công an cách mạng: Có lập trường, tư tưởng chính trị vững vàng, kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc, nhân dân và chế độ XHCN; có phẩm chất đạo đức trong sáng, sống có văn hóa, vì nhân dân phục vụ; có ý chí cách mạng tiến công, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh để bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ

XHCN, bảo vệ cuộc sống bình yên và hạnh phúc của nhân dân.

Những lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng lực lượng CAND là những chỉ dẫn lý luận quý báu, có giá trị sâu sắc trong xây dựng và hoàn thiện lý luận về công tác xây dựng lực lượng CAND hiện nay, soi sáng khoa học lý luận về xây dựng lực lượng CAND. Quan điểm đó góp phần quan trọng trong việc xây dựng lực lượng CAND trưởng thành, vững mạnh, phát triển về mọi mặt, làm tròn nhiệm vụ.

Quán triệt, thực hiện lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong kháng chiến chống thực dân Pháp đây gian khổ, ác liệt, lực lượng CAND đã đoàn kết, phối hợp chặt chẽ với các lực lượng, các tầng lớp nhân dân diệt ác, phá tề, tiêu trừ nhiều tên mặt thám, phản động nguy hiểm; đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu và hoạt động phá hoại của các tổ chức phản động, các cơ quan tình báo, gián điệp đế quốc, bảo vệ chính quyền cách mạng còn non trẻ, bảo vệ bí mật quân sự và các chiến dịch quân sự trọng yếu. Từ phong trào học tập và làm theo Sáu điều Bác Hồ dạy đã xuất hiện nhiều gương cán bộ, chiến sĩ công an chiến đấu dũng cảm, kiên cường, mãi mãi đi vào lịch sử vẻ vang của lực lượng CAND. Trong thời kỳ xây dựng CNXH ở miền Bắc và đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược, lực lượng CAND đã phát huy truyền thống cách mạng, mưu trí, dũng cảm đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu phá hoại công cuộc khôi phục kinh tế ở miền Bắc của các thế lực thù địch, phản động, đồng thời tích cực chi viện cho chiến trường miền Nam; cùng với quân và dân ta đánh đổ nguy quyền tay sai, đánh bại chủ nghĩa thực dân kiểu mới của Mỹ ở miền Nam, giành chính quyền về tay nhân dân, góp phần quan trọng vào thắng lợi vĩ đại của nhân dân ta trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Trong thời kỳ đổi mới, lực lượng CAND ngày càng phát triển, trưởng thành về mọi mặt, luôn tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và nhân dân Việt Nam, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, sẵn sàng vượt qua mọi khó khăn, thử thách, đoàn kết, tận tụy trong công tác; dũng cảm, mưu trí, sáng tạo trong chiến đấu, giữ vững hòa bình, ổn định chính trị, đảm bảo an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội. Lực lượng CAND thực sự là chỗ dựa tin cậy của Đảng, Nhà nước và nhân dân, chủ động phòng ngừa, tấn công, làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, phản động và các loại tội phạm, góp phần quan trọng vào sự nghiệp đổi mới đất nước.

Hiện nay, đất nước đang trong thời kỳ hội nhập và phát triển, cùng với những yếu tố thuận lợi vẫn còn tiềm ẩn nhiều nguy cơ, thách thức. Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng lực lượng CAND vẫn mang tính thời sự, còn nguyên vẹn giá trị và là bài học quý báu đối với toàn Đảng, toàn dân, nhất là đối với lực lượng CAND trong sự nghiệp bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội.

-
1. 3. 4. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 7, tr. 269, 269, 270
 2. 5. *Sđđ*, T. 5, tr. 498, 498-499
 6. *Sđđ*, T. 11, tr. 251
 7. 8. 10. *Sđđ*, T. 6, tr. 312, 312, 312
 9. *Sđđ*, T. 14, tr. 72.